

Gulyás István, építészmérnök

Gulyás István munkáscsaládba született Jászárokszálláson, 1930-ban. Mátrafüreden töltötte gyermekkorát, Gyöngyösön járt gimnáziumba, ahol ő volt az egyetlen munkás származású diák. 14 évesen élte át a háborút, a front átvonulásakor állandó életveszélyben voltak. Gyerekként fegyvereket találtak, lövöldöztek, aknák között játszottak.

„Láttunk egy nagy krátert, ott volt egy döglött ló, egy kis sír az árok parton, egy puská, ami el volt törve, ó ezen van egy szíj, ez nagyon jó nadrágszíj, azt levettük róla. Volt egy prémsapka, amit az oroszok viselnek. Egy kicsit véres volt, száradt volt rajta a vér, a haverom feltette a fejére és mentünk tovább. Egyszer csak hallunk egy erős süvítést. Akaratlanul is földhöz vágtuk magunkat. Ott robbant fel előttünk ötven méterre egy akna. Akkor föllállunk és halljuk, hogy a sárban szilánkok pattognak körülöttünk. Egy lelket nem találtunk sehol. Valaki kiabál egy házból, de oroszul. Nem tudtuk, mit akarnak. Leültünk egy taligára és spekuláltunk. Abban a pillanatban megint lőttek a németek. Az aknavetőt is a németek lőtték ránk, még ott voltak a hegyekben, mert hát orosz prémsapka volt a haverom fejében.”

A háború után a Műszaki Egyetemen tanult építészetet, többek között építésvezetője volt a városligeti Vajdahunyad vára újjáépítésének.

„1956 október 23-án az egész város egy hangyaboly lett. Mentem a Szabad Néphez, a Rádióhoz... Amikor lőttek, mindenki rohant össze-vissza mindenfelé... Én egy szent örületnek neveztem ezt az egészet. Szent, mert annyira spontán volt, hogy minden szervezés nélkül az egész nép föllázadt, hogy elég, már elég! De örületnek, mert nem tudtam elképzelni, hogy ez sikerülhet. Az utcákon a ládába pénzt dobáltak az emberek, gyűjtötték azok számára, akik megsérültek, de az emberek nem nyúltak hozzá, csak dobálták bele. Az egész város izzott. A Parlamenthez mentek az anyák, vitték a véres ingeit a gyerekeknek. A Szabadság téren addig jutottam, hogy rohan a tömeg vissza a Parlamenttől és sírnak meg kiabálnak, mert belelőttek az épületek tetejéről a tömegbe. Az egyik osztálytársam menyasszonyát is ott lőtték hasba. Neki kellett azonosítani.”

„Amikor orosz tankok jöttek be... Reggel öt óra volt. Ahol megrebbent egy függöny, oda lőttek. Egy villámcsapás volt. Arra ébredtem, hogy majd kiesek az ágyból, olyan dörgés volt... A forradalom alatt a hetedik mennyországban voltam, aztán rettentően el voltam keseredve. Újra átmenni a negyvenes-ötvenes éveken?! Csalni, rabolni, újra, hogy elvtársak, építsük föl, amit most szétlőttetek, meg minden... Ez lesz az életem? Innen ki, még egyszer nem megyek át, amin átmentem.”

„Pista, menjünk együtt, talán könnyebb lesz, mondta egy barátom. Mondom, jó, de nekem haza kell mennem a szüleimhez, nem mehetek csak úgy el. Hétfőn kilenckor

a Déli pályaudvaron ott leszek, ha jössz, jössz. Hazamentem autóstoppal. Telefonálni nem lehetett. Nem tudtam, hogy mondjam, mire is gondolok, az olyan lett volna, mint egy temetés, mert soha az életben nem látjuk egymást. Mondom, hogy hallottam, hogy vannak, akik mennek ki. Mamám mondja, és Te nem gondoltál arra? Aztán mondtam, hogy azért jöttem, hogy beszéljük meg ezt. Mamám támogatott. Attól félt, hogy katonának besoroznak. Apám semmit nem szólt. Másnap apám tolt a motorbiciklijét az úton. Akkor láttam először az apámat sírni.”

November 21-én elindultak a határ felé.

„Először is csináltak egy hamis utazási papírt, hogy mennek kiszállásra Kapuvárra. Pecsétet kellett rátenni. Lehetett volna az a kutyakergető pecsétje is. Az oroszoknak csak az kellett, hogy bumága és pecsét. Ha van papír és pecsét, akkor jó. A vonaton mindenki menekült volt. Nem beszéltek egymással, de lehetett látni.”

„Amikor a Lajta-folyóhoz értünk, ott volt egy csónak, amibe 5-7 ember befért. Aki átvitt bennünket mondta, hogy ne felejtsetek el Szabó bácsit. Fél évvel később egy emigráns újságban, Amerikában olvastam, hogy elfogták és felakasztották.”

Gulyás István hajóval érkezett Amerikába, ahol sikeres építészmérnöki karriert futott be. Több vállalatnál dolgozott mérnökként, majd 1980-ban három '56-os emigráns társával közösen saját vállalatot alapítottak.

Az Amerikai Magyar Emlékmű Bizottság aktív tagja és nagy adományozója. A Bizottság évtizedes munkájának eredménye a New York-i 1956-os emlékmű felállítása. Gulyás István a New York-i 1956-os emlékmű kivitelezési terveinek elkészítésében is aktív szerepet vállalt.

„Azért támogattam az emlékmű felállítását, mert ezzel tartoztam magamnak. Ez volt az életem fordulópontja. 1956 miatt lett sikeres az életem.”

***

MÉRFÖLDKÖVEK – 1956-OS PORTRÉK ÉS ÉLETUTAK AZ AMERIKAI MAGYAR EMIGRÁCIÓBAN

Kiállítás a New York-i Magyar Házban (213 E 82 Str. NY, NY, 10028).

Megtekinthető: 2016. október 22. és 2017. január 10. között.

A KIÁLLÍTÁST ÖSSZEÁLLÍTOTTÁK:

New York-i Magyar Ház

Bánhalmi Norbert fotográfus

Nagy Ildikó társadalomkutató, a New York-i Magyar Ház igazgatója
Szilvay Gergely újságíró, a Kőrösi Csoma Sándor Program ösztöndíjasa

PARTNERSZERVEZETEK: Amerikai Magyar Emlékmű Bizottság, New York-i
Magyar Főkonzulátus

A KIÁLLÍTÁST TÁMOGATJA: the Hungary Initiatives Foundation

MÉDIAPARTNER: Mandiner

KÜLÖN KÖSZÖNET: Ember Sári, Fischer Viktor, Niemetz Ágnes, Papp László,
Szatai Kovács Enikő